

Sygn. akt II Ca 1111/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Elżbieta Ciesielska (spr.)**

Sędziowie: **SSO Teresa Strojnowska**

SSR (del.) Hubert Wicik

Protokolant: st. prot. sąd. Iwona Cierpikowska

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2015 r. w Kielcach

na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa - Starosty (...)

przeciwko (...) Spółce z o.o. w K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Staszowie

z dnia 12 czerwca 2015 r., sygn. I C 167/15

1. oddała apelację,
2. zasądza od (...) Spółki z o.o. w K. na rzecz Skarbu Państwa - Starosty (...) kwotę 600 (sześćset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego,
3. nakazuje pobrać od (...) Spółki z o.o. w K. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Staszowie kwotę 52 (pięćdziesiąt dwa) złote tytułem kosztów sądowych.

SSO Teresa Strojnowska SSO Elżbieta Ciesielska SSR (del.) Hubert Wicik

II Ca 1111/15

UZASADNIENIE

Powód Skarb Państwa reprezentowany przez Starostę (...) w pozwie z dnia 30 października 2014r. domagał się zasądzenia od Syndyka Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej zasądzenia kwoty 6506zł z tytułu opłaty rocznej od użytkowania wieczystego działki położonej w S. oznaczonej w ewidencji gruntów nr (...) należnej za okres po ogłoszeniu upadłości spółki (...).

Po złożeniu przez pozwanego skutecznego sprzeciwu od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym, powód wniósł o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanych: (...) Sp. z o.o. w S. oraz (...) Sp. z o.o. w

K. i sprecyzował powództwo w ten sposób, iż od (...) Sp. z o.o. domagał się zasądzenia kwoty 461,02 z ustawowymi odsetkami od dnia 1 kwietnia 2012r. do dnia zapłaty, oraz od spółki (...) Sp. z o.o. kwoty 1370,24 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 czerwca 2012r. za okres 2012r, kwoty 2337,10zł z ustawowymi odsetkami od 1 kwietnia 2013r. za rok 2013r, i kwoty 2337,10zł z ustawowymi odsetkami od 1 kwietnia 2014r.za rok 2014.

Wyrokiem z dnia 12 czerwca 2015 roku Sąd Rejonowy w Staszowie w sprawie I C 167/15

-w punkcie I oddalił powództwo Skarbu Państwa reprezentowanego przez Starostę (...) przeciwko pozwanemu Syndykowi Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej w S.,

- w punkcie II zasądził od pozwanego (...) Sp. z o.o. w S. na rzecz powoda kwotę 461,02 zł wraz z odsetkami ustawowymi w wysokości 13 % w stosunku rocznym od dnia 1 kwietnia 2012 roku do dnia 22 grudnia 2014 roku i w wysokości 8 % w stosunku rocznym od dnia 23 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty,

- w punkcie III zasądził od pozwanego (...) Sp. z o.o. w K. na rzecz powoda kwotę 6.044,44 zł wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od kwot:

- 1.370, 24 zł w wysokości 13 % w stosunku rocznym od dnia 6 czerwca 2012 roku do dnia 22 grudnia 2014 roku i w wysokości 8 % w stosunku rocznym od dnia 23 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty.

- 2.337,10 zł w wysokości 13 % w stosunku rocznym od dnia 1 kwietnia 2013 roku do dnia 22 grudnia 2014 roku i w wysokości 8 % w stosunku rocznym od dnia 23 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty;

- 2.337,10 zł w wysokości 13 % w stosunku rocznym od dnia 1 kwietnia 2014 roku do dnia 22 grudnia 2014 roku i w wysokości 8 % w stosunku rocznym od dnia 23 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty,

- w punkcie IV zasądził od powoda na rzecz pozwanego Syndyka Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej w S. kwotę 1.217,00 zł tytułem kosztów procesu.

Rozstrzygnięcie swoje Sąd Rejonowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Działka położona w S. oznaczona jako działka nr (...), obejmująca powierzchnię 0,2355 ha stanowi własność Skarbu Państwa. Dla nieruchomości tej w Sądzie Rejonowym w Staszowie prowadzona jest księga wieczysta (...).

Umową zawartą w formie aktu notarialnego Rep. A Nr (...) z dnia 19 grudnia 2011 roku Spółka (...) S.A. w S. nabyła prawo wieczystego użytkowania tej nieruchomości, oraz prawo własności posadowionego na niej budynku. W związku z tym, pismem z dnia 3 lutego 2012 roku Skarb Państwa powiadomił wskazaną spółkę o obowiązku uiszczania opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego opisanej nieruchomości, w wysokości 2.337,10 zł w terminie do dnia 31 marca każdego roku.

Aktem notarialnym z dnia 20 marca 2012 roku Rep. (...) spółka (...) S.A. sprzedała przedmiotowe prawo użytkowania wieczystego oraz prawo własności posadowionego na niej budynku spółce (...) Sp. z o.o. w S..

Następnie aktem notarialnym Rep. A nr (...) z dnia 31 maja 2012 roku (...) Sp. z o.o. w S. sprzedała przedmiotowe prawo użytkowania wieczystego oraz prawo własności posadowionego na niej budynku spółce (...) sp. z o.o. w K..

Już po zbyciu prawa wieczystego użytkowania działki nr (...) przez spółkę (...) S.A., postanowieniem z dnia 22 maja 2012 roku, Sąd Rejonowy w Kielcach, w sprawie V GU 19/12 ogłosił upadłość likwidacyjną tej spółki. Pismem z dnia 11 czerwca 2012 roku Syndyk Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej zawiadomił powoda o ogłoszeniu upadłości oraz o możliwości zgłaszania wierzytelności. Pismem z dnia 23 lipca 2012 roku powód zgłosił wierzytelności powstałe na skutek braku wniesienia opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego: należność główną w kwocie 505,84 zł, oraz odsetki od dnia wymagalności do dnia ogłoszenia upadłości w kwocie 17,12 zł. Zgłoszona na listę

wierzytelności należność obliczona została jako część opłaty rocznej odpowiadającej okresowi przed ogłoszeniem upadłości spółki (...) S.A.

Pozostała część opłaty rocznej za użytkowane wieczyste przypadająca za rok 2012 tj. pomniejszona o 505,84 zł. (2337,10 – 505,84), oraz opłaty roczne za lata 2013 i 2014r. objęte zostały żądaniem zgłoszonym w przedmiotowej sprawie.

Sąd ustalił także, iż na dzień 12 grudnia 2014r. w dziale II księgi wieczystej (...) jako właściciel działki położonej w S., oznaczonej numerem (...) figurował Skarb Państwa, zaś jako wieczysty użytkownik wpisana była (...) Sp. z o.o. w K., poprzednio zaś wpisana była (...) Sp. z o.o. w S., a przed nią (...) S.A. w S..

Sąd przywołał także niekwestionowane przez strony okoliczności poniesione w pozwie, iż w związku z powództwem wytoczonym przez Syndyka Masy Upadłości (...) S.A. z siedzibą w S. wyrokiem z dnia 23 września 2013r. Sądu Okręgowego w Kielcach, utrzymanym w zakresie punktu I i II wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 3 lipca 2014r. za bezskuteczne względem masy upadłości (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. uznane zostały: umowa sprzedaży użytkowania wieczystego przedmiotowej nieruchomości, zawarta w dniu 20 marca 2012r. przez spółkę (...) S.A. z siedzibą w S. z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S., oraz umowa sprzedaży użytkowania wieczystego przedmiotowej nieruchomości zawarta w dniu 31 maja 2012r. przez spółkę (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. ze spółką (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K..

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo jest zasadne w stosunku do pozwanych (...) Sp. z o.o. w S. oraz (...) Sp. z o.o. w K.. W stosunku zaś do pozwanego Syndyka Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej w S. powództwo nie mogło być uwzględnione i podlegało oddaleniu. Sąd Rejonowy powołał się na orzecznictwo Sądu Najwyższego co do możliwości proporcjonalnego pomniejszenia opłaty rocznej w sytuacji, gdy dochodzi do zbycia prawa wieczystego użytkowania w ciągu roku, podkreślając, że taki kierunek wykładni w pełni podziela. Wskazał, że samo użytkowanie wieczyste ze swej istoty pozostaje prawem czasowym i nie sposób wymagać, aby użytkownik wieczysty był zobligowany uiszczać na rzecz właściciela gruntu opłatę roczną także za ten okres roku kalendarzowego, w którym nie przysługuje mu już to prawo. Oznacza to konieczność odpowiedniego, skorelowania wysokości opłaty rocznej, do której uiszczenia zobligowany został użytkownik wieczysty w danym roku kalendarzowym, z rzeczywistym okresem przysługiwania mu omawianego prawa. Wobec powyższego, w ocenie Sądu Rejonowego słusznie powód, domagając się ostatecznie zapłaty należności z tytułu opłaty rocznej za rok 2012 od spółek (...) dokonał proporcjonalnego podziału tejże opłaty na podmioty, którym prawo to we wskazanym roku przysługiwało.

Sąd I instancji zwrócił uwagę, że powództwo przeciwko Syndykowi Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej w S. podlegało oddaleniu, albowiem nie będąc użytkownikiem wieczystym w okresie objętym żądaniem pozwu, podmiot ten nie był zobowiązany do uiszczania opłaty rocznej za okres objęty pozwem, a co za tym idzie nie posiada on legitymacji biernej w sprawie.

Sąd Rejonowy podkreślił także, że zgodnie z wpisem w księdze wieczystej prowadzonej dla przedmiotowej nieruchomości użytkownikiem wieczystym pozostaje (...) Sp. z o.o. w K., zatem ten podmiot ma aktualnie obowiązek zapłaty należności z tytułu opłaty rocznej. Ponieważ spółka (...) Sp. z o.o. przymiot wieczystego użytkownika posiadała w okresie od 21 marca 2012 roku do 31 maja 2012 roku, to również ten podmiot zgodnie z zasadą proporcjonalnego podziału opłaty rocznej winien był zapłacić należność z tego tytułu za wskazany okres. Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że nie podziela argumentacji pozwanego (...) Sp. z o.o. w K. jakoby uznanie za bezskuteczne umów sprzedaży prawa wieczystego użytkowania: zawartej w dniu 30 marca 2012 roku oraz w dniu 31 maja 2012 roku skutkowało takim stanem rzeczy, jakby obie zaskarżone umowy nie zostały w ogóle zawarte. Podkreślił, że skutek ten ma charakter względny i dotyczy wyłącznie masy upadłości Spółki (...) S.A. Orzeczenie Sądu stwierdzające tę bezskuteczność zawartych umów sprzedaży przedmiotowego użytkowania wieczystego nie jest skuteczne „erga omnes”. Wskazał, że umowa która została uznana za bezskuteczną wobec masy upadłości (...) S.A. w S. nie jest umową nieważną, a uznanie czynności prawnej za bezskuteczną powoduje, że nie wywiera ona skutków prawnych jedynie w stosunku

do podmiotu określonego w orzeczeniu Sądu, w tym wypadku do Masy Upadłości (...) S.A. Na podstawie wyroku uznającego czynności za bezskuteczne Syndyk może bowiem żądać wydania przedmiotu tych czynności w celu ich likwidacji na zaspokojenie wierzycieli masy upadłości. Podkreślił dalej, że wyrok ma zatem skutek stricte egzekucyjny i nie powoduje upadku skutku prawnorzeczowego.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła (...) Sp. z o.o. w K., zaskarżając go w części, tj. w zakresie punktu III i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, tj.:

- art. 128 ust. 2 w zw. z ust. 1 w zw. z art. 160 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe i naprawcze poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że uznanie za bezskuteczne wobec masy upadłości spółki (...) S.A. umów sprzedaży prawa użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w S., zawartych w dniu 30 marca 2012 roku pomiędzy (...) S.A. i (...) Sp. z o.o. oraz w dniu 31 maja 2012 roku pomiędzy (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o. nie skutkuje obowiązkiem syndyka masy upadłości spółki (...) S.A. uiszczania corocznych opłat z tytułu w/w użytkowania, w sytuacji kiedy to syndyk pozostaje jedynym i faktycznym dysponentem nieruchomości i związanym z nią prawem użytkowania wieczystego;

- art. 238 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, iż zobowiązaniem do uiszczenia opłat z tytułu użytkowania wieczystego jest (...) Sp. z o.o., podczas gdy umowa na podstawie której spółka ta nabyła prawo użytkowania wieczystego została uznana za bezskuteczną wobec masy upadłości spółki (...) S.A., a tym samym podmiotem faktycznie dysponującym w/w prawem i korzystającym z niego zgodnie z przeznaczeniem jest syndyk masy upadłości (...) S.A.

Mając powyższe na uwadze, pozwana Spółka wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości wobec pozwanej (...) Sp. z o.o. w K. oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa prawnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej (...) Sp. z o.o. w K. jest bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności zaznaczyć należy, iż Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, znajdujące potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym, które Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własne.

W świetle tych ustaleń poczynionych w sprawie, nie kwestionowanych w apelacji, Sąd II instancji zgadza się także w pełni z wywodami prawnymi dokonanych przez Sąd Rejonowy i ich konkluzją znajdującą wyraz w zaskarżonym wyroku. Tym samym nie podziela zarzutu apelującej, sprowadzającego się do naruszenia przez Sąd I instancji przepisów prawa materialnego, w szczególności art. 128 ust. 2 w zw. z art. 160 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe i naprawcze. W ocenie Sądu Okręgowego rozpoznającego przedmiotową apelację, Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił skutki prawne orzeczenia uznającego za bezskuteczne względem masy upadłości (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. umów: sprzedaży użytkowania wieczystego przedmiotowej nieruchomości zawartej w dniu 20 marca 2012r. przez spółkę (...) S.A. z siedzibą w S. z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S., oraz umowy sprzedaży użytkowania wieczystego przedmiotowej nieruchomości zawartej w dniu 31 maja 2012r. przez spółkę (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. ze spółką (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K..

Sąd Okręgowy zgadza się w szczególności z zaprezentowanym przez Sąd I instancji stanowiskiem, że ustalenie bezskuteczności wobec Masy Upadłości (...) S.A. umowy sprzedaży na rzecz (...) Sp. z o.o. prawa użytkowania wieczystego. ma charakter tzw. bezskuteczności względnej, której istota polega na uchyleniu skuteczności czynności prawnej względem określonej osoby, przy jednoczesnym pozostawieniu pełnej skuteczności tej czynności względem pozostałych osób. Innymi słowy, konstrukcja bezskuteczności względnej nie podważa ważności czynności prawnej, a

jedynie jej skuteczność wobec osób wskazanych w orzeczeniu. Oznacza to, że czynność prawna jest bezskuteczna tylko względem Syndyka Masy Upadłości (...) S.A., który w związku z tym może żądać wydania przedmiotu tych czynności w celu ich likwidacji na zaspokojenie wierzycieli masy upadłości. Orzeczenie bowiem o uznaniu czynności prawnej za bezskuteczną ma na celu ochronę wierzycieli i zapewnienie im realnej i efektywnej możliwości zaspokojenia roszczenia na drodze postępowania egzekucyjnego. Orzeczenie to natomiast wbrew wywodom apelacji nie rodzi skutku prawno-rzeczowego, w postaci utraty przez apelującą przymiotu użytkownika wieczystego działki nr (...) położonej w S.. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. dla Skarbu Państwa nadal jest użytkownikiem wieczystym przedmiotowej działki. Konsekwencją tego ustalenia jest więc stwierdzenie w świetle art. 238 k.c., że to właśnie na apelującej od czasu nabycia przez nią od spółki (...) Sp. z o.o. w S. umową z dnia 31 maja 2012r. prawa użytkownika wieczystego działki nr (...) położonej w S. ciąży względem Skarbu Państwa obowiązek uiszczania opłaty rocznej od użytkownika wieczystego tej nieruchomości.

Bez znaczenia przy tym pozostaje okoliczność, że pozwana Spółka z uwagi na uznanie za bezskuteczną wobec Masy Upadłości Spółki (...) S.A. wyżej wskazanej umowy sprzedaży użytkownika wieczystego nie mogła korzystać z tego prawa zgodnie z przeznaczeniem, albowiem wynikający z art. 238 k.c. obowiązek uiszczenia opłaty rocznej jest ściśle związany z czasem trwania użytkownika wieczystego i obciąża każdorazowego użytkownika wieczystego, a więc podmiot, któremu prawo to w danym okresie przysługuje. (zob. uzasadnienie wyroku SN z dnia 16 grudnia 1999 roku, II CKKN 639/98, OSNC 2000/6/121, Biul.SN 2000/2/14, Pr. Gosp. 2000/8/17), a niewątpliwie to skarżąca pozostawała użytkownikiem wieczystym w okresie objętym żądaniem pozwu tj. od 31 maja 2012r. do końca 2014r.

Należy podkreślić, że opłata roczna z tytułu użytkownika wieczystego obciąża podmiot wpisany do księgi wieczystej jako użytkownik wieczysty danej nieruchomości niezależnie od tego, czy korzysta on z gruntu czy też nie (zob. uzasadnienie wyroku SN z dnia 17 grudnia 2008 roku, I CSK 244,08, OSNC-ZD 2009/3/82, Biul.SN 2009/3/10, M.Prawn. 2010/3/174). Skoro skarżąca figuruje w księgi wieczystej prowadzonej dla przedmiotowej nieruchomości jako użytkownik wieczysty, to właśnie ona, a nie Syndyk Masy Upadłości (...) Sp. z o.o. ma obowiązek zapłaty należności z tytułu opłaty rocznej (k. 46, 47).

Reasumując powyższe wywody zdaniem Sądu II instancji należało uznać za zasadne orzeczenie zawarte w punkcie trzecim zaskarżonego wyroku zasądzające od skarżącej (...) Sp. z o.o. na rzecz powoda należności z tytułu opłaty rocznej za okres przysługiwania jej prawa użytkownika wieczystego przedmiotowej działki.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy działając na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację pozwanej (...) Sp. z o.o. jako niezasadną.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego, na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika powoda będącego radcą prawnym, Sąd Okręgowy oparł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 §1 k.p.c. w zw. z §12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Dz. U z 2013r. poz. 490).

Nadto w punkcie trzecim Sąd Okręgowy na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Staszowie brakującą opłatę od apelacji tj. kwotę 52 zł. bowiem postępowanie przed Sądem Rejonowym toczyło w trybie zwykłym, a zatem opłata od apelacji zgodnie z art. 18 ust.2 w zw. z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. wynosiła 302 zł. (5% od kwoty 6044,44), a nie 250 zł. jak uiściła apelująca.

SSO Teresa Strojnowska SSO Elżbieta Ciesielska SSR (del) Hubert Wicik